

Герасименко О. В. Д

Т. В. Криворучко
Житомир

СИНТАКСИЧНА СИНОНІМІЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ
Синтаксична синонімія завжди привертала пильну увагу

лінгвістів. Вона є одним із видів лінгвістичного варіювання різних елементів і засобів мови для передачі одного й того ж змісту. Особливу увагу приділяють теоретичним основам синтаксичної синонімії, виявленню її мовної сутності та встановленню взаємозв'язку синтаксичних синонімів із суміжними явищами в системі синтаксису [1, с. 43–50; 3].

Лінгвісти намагалися виокремити основні критерії синонімічності синтаксичних конструкцій, виявити особливості їх функціонування в мовленні та визначити принципи відокремлення синтаксичних синонімів від тих чи інших відносних лінгвістичних засобів [1; 3].

У сучасному мовознавстві відомі різні напрями вивчення синтаксичних синонімів:

1. Представники першого напрямку А. Н. Гвоздєва, Г. І. Ріхтер услід за А. М. Пешковським постулювали ідентичність семантичного змісту, втіленого у різних формах. На їхню думку, синтаксичні синоніми – це синтаксичні конструкції, які подібні за семантикою, але відрізняються за формою [2, с. 99].

2. Представники другого напрямку І. І. Ковтунова та М. П. Одінцева зосереджують увагу на граматичній специфіці синтаксичних утворень і наполягають на необхідності окреслення проблеми синтаксичної синонімії чіткими граматичними рамками або зовсім відмовитися від неї, бо вона перестане існувати як самостійна проблема, тобто в основу виокремлення синтаксичних синонімів був покладений граматичний критерій – узагальненість граматичного значення [2].

3. Представники третього напрямку намагаються виявити змістові й формальні ознаки порівнюваних конструкцій. Початок цього напрямку був закладений у роботах відомих лінгвістів В. Н. Ярцевої, В. Г. Адмоні та ін. [4].

Подальші дослідження в галузі синтаксичної синонімії базуються на врахуванні змістових і формальних критеріїв, а також на системному підході до вивчення мовних явищ, виявленні корелятивних і диференційних ознак, що характеризують ці конструкції.

Вибір синтаксичних синонімів серед великої кількості наявних

однорідних утворень базується на врахуванні не тільки подібностей за змістом і синтаксичним значенням, але й структури порівнюваних одиниць. Необхідно чітко враховувати структурну подібність паралельно вживаних синтаксичних конструкцій. Лише подібність граматичного значення та структурна близькість дають підстави на виокремлення тієї чи іншої конструкції як синоніма [4, с. 30]. Однак граматичні синоніми не повинні належати до різних сфер граматики, тобто стосуватися морфології чи синтаксису, адже граматична синонімія повністю проявляється лише при однорідних структурах [3, с. 23].

З іншого боку, різна структура та оформленість не перешкоджають синонімії, а лежать в основі поняття синтаксичного синоніма. Однак різна структура має свої межі. Діапазон варіантних форм порівнюваних моделей обмежений рамками граматичного значення. Граматичне значення не повинно виходити за межі синтаксису. Навіть у межах одного синтаксичного рівня виділяють одноструктурні та різноструктурні синоніми [2, с. 104].

Варто звернути увагу й на теорію функціональної синонімії, яка полягає в тому, що різні граматичні засоби синонімізуються відповідно до їх спільної синтаксичної функції. Звідси виокремлюють особливий вид синонімів – функціонально синтаксичні синоніми. Функціонально синтаксичні синоніми – це різноструктурні одиниці, які відрізняються за своїм граматичним значенням але виконують однакові синтаксичні функції. До них можна віднести підрядне речення та зворот, які входять до синонімічного ряду, вихідною одиницею якого є член речення, виражений словом і словосполученням. Функціональні синоніми виникають завдяки варіативності граматичних способів вираження аналогічної семантичної інформації, що здійснюється за допомогою одного чи різних мовних рівнів, утілених у різних граматичних структурах [2].

Проаналізовані погляди щодо структури синтаксичних одиниць дають підстави зробити висновок про те, що в лінгвістичній літературі немає єдиної думки з приводу синтаксичних синонімів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Жаботинська С. А. Синтаксична метафора у світлі граматики конструкцій (багатозначність структури NP2 of NP1) // *Studia*

Philologica (Філологічні студії): зб. наук. праць. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 2012. – Вип. 1. – С. 43–50.

2. Пудовкина М. С. Синтаксические синонимы – объектно-предикативные конструкции с неличными формами глагола и придаточные предложения в английском языке (на материале сочитаемости группы глаголов физического восприятия : дисс. ... канд. филол. н. : 10.02.04 / Пудовкина Маргарита Султановна. – Ташкент, 1981. – 273 с.

3. Шендельс Е. И. Грамматическая синонимия (на базе морфологии глагола в современном немецком языке) : автореф. дис. ... доктора филол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / Е. И. Шендельс. – Москва, 1964. – 51 с.

4. Ярцева В. Н. О грамматических синонимах / В. Н. Ярцева // Романо-германская филология. – Вып. 1. – М., 1957. – С. 5–34.

